

Werkgroep Lijn D: Maatschappelijke betrokkenheid / bezielde engagement

Eindverslag 1-7-21

Inleiding

De werkgroep om Lijn D te onderzoeken bestond uit Tineke Buitenhuis, Annemarie van Wijngaarden en Anna Verbeek. Een vierde persoon die bij de startbijeenkomst met Herman Schalk was geweest, moest om privé redenen toch afzien van medewerking.

We hebben de opdracht als volgt opgevat:

onderzoek de haalbaarheid van de wensdoelen die de werkgroep KGK 2030 heeft geclusterd onder Bezielde engagement, overweeg kansen en randvoorwaarden.

Kanttekeningen vooraf:

- Het lijkt ons wenselijk dat de Keizersgrachtkerk de keuzes voor de toekomst maakt *in gesprek met* de nieuwe predikant. Dat geldt waarschijnlijk voor verschillende lijnen – en in ieder geval voor de wensdoelen die samenhangen met de keus: waar gaan we de komende jaren energie in stoppen als gemeente.
- Een tweede, wellicht belangrijker kanttekening betreft de vraag: van wie is lijn D, Bezielde Engagement? Zijn er mensen die hier eigenaarschap voor voelen? Interne betrokkenheid is een kritische voorwaarde voor het welslagen van iedere onderneming. Bij sommige suggesties hadden we niet het gevoel dat mensen zich persoonlijk aangesproken voelden door hun eigen suggestie – laat staan dat duidelijk werd waarom de KGK deze nieuwe werksoorten zou ontwikkelen. Wat voor kerk willen we zijn? Wat beogen we met deze wensdoelen? Wat is onze missie? Zit de stad daar op te wachten? In paragraaf 3 komen we er op terug.

De opbouw van deze rapportage is als volgt:

- In paragraaf 2 hebben we de wensdoelen gebundeld in drie clusters
- In paragraaf 3 gaan we in op de vraag vanuit welke theologische visie wij als groep de suggesties hebben onderzocht en gewogen (bijlage 2).
- In paragraaf 4 geven we per wensdoel een advies, als uitkomst van onze verkenning
- In paragraaf 5 noemen we verrassende bijvangst uit het verkenningproces
- Een samenvatting op hoofdlijnen
- In diverse bijlagen vind je nadere uitwerkingen/onderbouwing van de adviezen.

2. De wensdoelen geclusterd

We ontvingen 8 wensdoelen (suggesties om als Kgk een zichtbare en actieve betrokkenheid op de binnenstad vorm te geven), die we groepeerden in drie clusters:

1. *Samenwerking met anderen op spiritueel/cultureel vlak* omvat de wensdoelen:
  - Eind 2023 hebben we minimaal *10 scholen uitgenodigd voor kennismaking* met kerk en geloof
  - Er zijn regelmatig activiteiten en vieringen samen met mensen van andere religieuze groeperingen (andere kerken en andere religies).
  - In 2030 organiseren we elk kwartaal een *Hart op de Tong* voor diverse doel- en leeftijdsgroepen.
2. *Samenwerking op sociaal terrein* omvat de wensdoelen:
  - In 2025 hebben we met twee maatschappelijke organisaties in de buurt/binnenstad een samenwerkingsrelatie.

- We hebben en krachtig diaconaal binnenstad overleg waarin diaconieën afstemmen met elkaar en met welzijnsorganisaties over hulpvragen in de binnenstad.
  - We hebben in 2025 een netwerk van 40 buurtbewoners die regelmatig naar onze maandelijkse maaltijden komen.
3. Nieuwe bestemmingen voor kerk of tuin, voor externe doelgrepen, omvat de wensdoelen:
- In 2023 hebben we een (eet)café voor koffie en ontmoeting in de kerk aan de *grachtkant. Door een uitbater*. De kerk is daarbij open voor anderen, er worden themabijeenkomsten georganiseerd.
  - In 2025 is de kgk-tuin een duurzame stadstuin *gerund als sociale onderneming* met lekkere koffie en massagestoelen voor zzp'ers.

Zie ook bijlage 1.

3. Wat zeggen deze wensdoelen over het verlangen van de Keizersgrachtkerk, over ons denken over onze identiteit als kerk?

In een video-gesprek waar verschillende mensen aan meededen op 7 februari werden belangrijke opmerkingen gemaakt:

- bij cluster 2: verhoudingsgewijs makkelijk te organiseren, helpt ook bij diversiteit, meer geworteld in de stad worden, niet wiel alleen uitvinden, laten zien wat we in huis hebben, elkaar inspireren.
- Bij cluster 3: Idee levert me veel energie op, Natuurlijke manier om met anderen in contact te komen, Leuk om meer met gebouw te doen door de week, Ontmoeting vinden we belangrijk en dat kan op deze manier.

De werkgroep 2030 gaf ons ook de *achterliggende bloeifactoren* mee voor deze lijn: 'Iedereen mag erbij horen en zijn zoals hij is'. En : 'Helpen waar geen helper is'.

Omdat de wensdoelen tamelijk v r strekken, hebben we ons als werkgroepje beraden op de vraag wat de Keizersgrachtkerk beoogt met maatschappelijke betrokkenheid/bezield engagement. Het kortste antwoord is dan: Gods liefde gestalte willen geven. Bij een territoriale gemeente ligt de keus om zich op de eigen buurt te richten iets meer voor de hand dan bij een mentaliteitsgemeente als de Keizersgrachtkerk. Toch kan ook een mentaliteitsgemeente zich ons inziens niet losmaken van de buurt waar ze kerkt. Daarbij zien we 3 invalshoeken:

- Liefde in de praktijk: Zoals theologie en kerk onvermijdelijk contextueel zijn, zo is ook het concrete kerkzijn contextueel. Als gemeenschap die door gebouw, vrijwilligers, middelen, talenten en betrokkenheid op het welzijn van mensen veel mogelijkheden heeft, zal een kerk zich daarom ook het welzijn van mensen in de buurt aantrekken. Een open oog voor de noden in de buurt/ in Amsterdam en de bereidheid om zich daarmee te verbinden zou dus een door het evangelie ingegeven keuze kunnen zijn.
- De plek waar de kerk staat kan haar opdracht mede bepalen. Zoals we wonen op een plek met een context, gaan we ook naar een kerk die in een bepaalde context staat. In een buurt die misschien wel een exponent van doorgesloten individualisme is, zou een kerk een oase van verbinding kunnen bieden. En op weg naar de kerk doen we ook allemaal ervaringskennis op, die we -als we willen- zouden kunnen gebruiken. Een fysieke plek betekent ook een concrete verbinding met die buurt. (Amsterdam/ grachtengordel/ verkeersoverlast/ toeristen/ e.d.).
- Als kerk wil je ook zichtbaar zijn om je roeping te kunnen vervullen. In de samenleving is de trend om religie en zingeving tot een privézaak te bestempelen nog steeds sterk. Zichtbaarheid als kerk is dan niet alleen een missionaire opdracht, maar kan ook een statement tegen doorgesloten individualisme en commercialiteit zijn. De kerk heeft geen goed imago, maar wel daar waar

sprake is van 'onbaatzuchtig en authentiek optreden met daden van solidaire dienstbaarheid'. Bovendien is de kerk al zichtbaar doordat hij er staat; dan is het wel 'zonde' als je die zichtbaarheid niet vult met liefdevolle daadkracht.

Vanuit dit perspectief hebben we als werkgroep de verschillende wensdoelen onderzocht; steeds hebben we gedacht vanuit de volgende vragen:

- Wat is de behoefte in de buurt, of bij de doelgroep? Welke noden zijn er? Wat is de toegevoegde waarde van dit wensdoel voor de buurt waarin de Keizersgrachtkerk staat?
- Wat beoogt de Keizersgrachtkerk?, wat is onze missie? En wat kunnen we bieden? Dat wil zeggen dat elk contact met een externe organisatie of partner eigenlijk begint met de vraag: Wat kunnen wij voor *elkaar* betekenen?

4. Onze adviezen over de wensdoelen

Hieronder geven we per cluster kort aan welke werkwijze is gevolgd, en wat ons advies is.

4.1 Cluster 1 Samenwerking met anderen op spiritueel/cultureel vlak

Wensdoel 1.1 Eind 2023 hebben we minimaal 10 scholen uitgenodigd voor kennismaking met kerk en geloof

De werkgroep heeft Guido de Bruijn om medewerking gevraagd; hij schreef een notitie (bijlage 2) die is voorgelegd aan een groep van 5 KGK-leden met ervaring in het onderwijs.

Advies van de werkgroep:

Wij denken dat het haalbaar is om dit wensdoel aan te pakken, al moet je niet te hoge verwachtingen hebben van het resultaat. We stellen dan de volgende aanpak voor:

- Er wordt gestart met het leggen van contact met 3 christelijke basisscholen. Guido is bereid om een bijdrage te leveren.
- Gemeenteleden van de Keizersgrachtkerk die in het basisonderwijs werkzaam zijn (geweest) worden uitgenodigd om aan het (denk) proces deel te nemen. We hebben een lijst namen opgesteld die in het basisonderwijs werkzaam zijn (geweest).
- Als deze aanpak werkt, kunnen we ook andere scholen benaderen; daarbij is zeker afstemming en mogelijk ook samenwerking wenselijk met andere PKA-kerken.

Bijlage 2: notitie Contacten met scholen (Guido de Bruijn)

Wensdoel 1.2 : Er zijn regelmatig activiteiten en vieringen samen met mensen van andere religieuze groeperingen (andere kerken en andere religies).

In het bijzonder werden **migrantenkerken** genoemd. Hierover hebben we gebrainstormd met Cor Ofman. Zie bijlage 3. Belangrijk aandachtspunt is ook hier: wederkerigheid.

NB: wat we verder niet hebben onderzocht:

- *Activiteiten met andere kerken.* We hebben wel een suggestie: de Keizersgrachtkerk is onderdeel van de PKA – het kan interessant zijn actief in verbinding te gaan als KGK met kerken in onze buurt (bv. Nassaukerk – heel sterk sociaal engagement, Westerkerk – nieuwe dominee Herman Koetsveld wil samenwerken in de buurt)
- *Activiteiten met andere religies.*

Advies van de werkgroep:

Als het gaat om migrantenkerken, zou de Keizersgrachtkerk kunnen denken aan contact met:

- óf Samuel Lee, theoloog des vaderlands geweest; hij leidt in Amsterdam ZO een migrantenkerk, heeft bij de VU een opleiding voor migrantenpastores enz.
- óf de Indonesische protestantse christenen in de Perki,

- óf Surinaamse christenen, de Evangelische Broederschapsgemeente (met een meer orthodox bevindelijke geloofsbeleving).

Contact met migrantenkerken zou in 2 fases of langs 2 routes kunnen worden aangepakt

- a. enkele KGK'ers beleggen een *gesprek met Samuel Lee* en verkennen met hem de vraag/hoop die spreekt uit het ingebrachte wensdoel. Het zou goed zijn de indiener te vragen hier aan mee te doen (de werkgroep KGK 2030 weet waarschijnlijk wie dit wensdoel heeft ingebracht). Daarna komt een voorstel voor vervolg.
Dat zou er als volgt uit kunnen zien:
- b. *project intercultureel bijbellezen op weg naar een gezamenlijke kerkdienst*. Hetzelfde groepje bezoekt Perki of EBG, of misschien een migrantengemeente uit het netwerk van Samuel Lee, raakt in gesprek met voorgangers, verkent bereidheid een keer samen een dienst te houden en voor te bereiden, met als basis het gezamenlijk lezen van een bijbeltekst. NB: dat vraagt zeker wat voorbereiding, gezien de grote verschillen (religieus en cultureel). Zie de bijlage.

Bijlage 3: Contacten met migrantenkerken – waarom en hoe

◊ *Wensdoel 1.3 In 2030 organiseren we elk kwartaal een Hart op de Tong voor diverse doel- en leeftijdsgroepen.*

De werkgroep heeft achterhaald dat Hart op de Tong in z'n oorspronkelijke vorm (popmuziek) is beëindigd omdat jongeren geen energie meer stopten in de organisatie en omdat er telkens een financieel tekort (circa € 2000,-) was. Eén van de drijvende krachten achter Hart op de Tong was Guido Attema, die buiten Amsterdam een vergelijkbare activiteit organiseerde en die een enorm netwerk heeft vanuit zijn werk bij de omroep. Een vrijwilliger met een professioneel netwerk, dus.

Het is een erg breed geformuleerd wensdoel, dat vanwege de diverse doel- en leeftijdsgroepen moeilijk te operationaliseren is. Het is ook afhankelijk van enthousiasme van culturele betrokkenen en/ of jongeren. Het specifieke van HopT was, dat de predikant of een andere kerkelijk betrokkene een mooi gesprek voerde met een popmusicus (die een gratis podium kreeg, vaak eigen fans aantrok). Het is echt zoeken met welk muziekaanbod deze opzet voor welke doelgroep opnieuw een *niche* kan zijn, omdat een eventuele doelgroep mogelijk ook elders in het rijke Amsterdamse aanbod aan zijn trekken zou kunnen komen..

Overwegingen van de werkgroep:

- Als de Keizersgrachtkerk dit wensdoel serieus wil nemen is het belangrijk nader vooronderzoek te doen; het lijkt goed uit het midden van de KGK een bevoegen en creatieve culturele aanjager te zoeken, die onderzoekt welk mogelijk aanbod zou kunnen worden ontwikkeld en waar de KGK een niche in de Amsterdamse markt zou kunnen zijn.
- De uitvoering vraagt een behoorlijke mate van professionaliteit, dus geld. Het zou een mooi (pioniers)project kunnen zijn, waarvoor misschien wel subsidie bij de PKA te vinden is – voor een pionier die dit als project op de rand van kerk/kunst/ samenleving kan vormgeven. In dat licht is het interessant te leren van pioniersproject Zinnig Noord én van de PKA-kerken in Amsterdam –noord die het initiatief namen daarvoor (en die nog steeds de kerkelijke stuurgroep vormen).
- Hoe dan ook is er een team van betrokken vrijwilligers nodig. En ook stelt het eisen aan de audio-apparatuur ... én het vraagt geschoolde ondersteuning (stage voor MBO'ers?) die technisch en creatief met de apparatuur kunnen lezen en schrijven.

4.2 Cluster 2: Samenwerking op sociaal terrein

◇ *Wensdoel 2.1: In 2025 hebben we met twee maatschappelijke organisaties in de buurt/binnenstad een samenwerkingsrelatie.*

We hebben als werkgroep gebruik gemaakt van de relaties die de diaconie al heeft gelegd in de binnenstad en hebben kennisgemaakt met het wijkcentrum D'Oude Stadt – sinds enkele jaren onze bijna naaste buur in de Kerkstraat op nr. 121. Tijdens een thema-avond Avondmaal& Engagement spraken we met een groepje Kgk-leden, Erica Meijers en kunstenaar Bart Stuart over community-building in de binnenstad, betekenisvol aanwezig zijn, ontwikkelen van een relevant netwerk, enz.

Advies van de werkgroep:

- De diaconie werkt aan een goede relatie met Buurteam Amsterdam Centrum en is rustig bezig een bescheiden netwerk in de buurt op te bouwen, n.a.v. het contact met wijkcentrum d'Oude Stadt - bv met de club seniorenactiviteiten De Tweede Uitleg. Het is te verwachten dat deze aanpak doorgaat.
- Het zou helpen als de wijkraad het belang van het vormen van relatienetwerk in de buurt/binnenstad onderkent en dat ook de nieuwe predikant hierin wordt betrokken. Een handige concretisering daarvan keken we af bij andere gemeenten, waar de kerkenraad enkele keren per jaar het ontwikkelen/onderhouden van het netwerk in de buurt op de agenda zet.

Bijlagen 4a en 4b

◇ *Wensdoel 2.2 We hebben en krachtig diaconaal binnenstadsoverleg waarin diaconieën afstemmen met elkaar en met welzijnsorganisaties over hulpvragen in de binnenstad.*

Advies van de werkgroep:

- Wij constateren als werkgroep dat de KGK-diaconie behoorlijk op dreef is hiermee.
- De kracht en mogelijke impact wordt groter als de Keizersgrachtkerk als gemeente deze samenwerking draagt en zich in nauwe samenwerking met de diaconie van de KGK sterk maakt voor het aantrekken van een diaconaal opbouwwerker voor de binnenstad, i.s.m. andere binnenstadskerken en de Protestantse Diaconie.

◇ *Wensdoel 2.3: We hebben in 2025 een netwerk van 40 buurtbewoners die regelmatig naar onze maandelijkse maaltijden komen.*

Advies van de werkgroep:

- Het zou goed zijn als de Keizersgrachtkerk start met het organiseren van buurtmaaltijden, dat wil zeggen dat buurtgenoten expliciet en actief worden uitgenodigd bijvoorbeeld bij bijzondere gelegenheden als de week van de eenzaamheid en bij de vrijheidsmaaltijd. Natuurlijk worden ook gemeenteleden daarvoor uitgenodigd.
NB: Dit advies raakt mogelijk de opbrengst uit de werkgroep voor de Lijn ontmoeting.
NB 2: Het aanvankelijke wensdoel om de gemeentemaaltijd open te stellen voor mensen van buiten vanuit bijvoorbeeld de samenwerking met buurtteams, lijkt ons een minder goede aanpak (ivm schroom om bij een bestaande groep binnen te stappen).
- Uit de netwerkcontacten met hulpverleners komt o.a. naar voren dat in de binnenstad eenzaamheid een van de dominante vormen van sociale problematiek is. De Keizersgrachtkerk zou hier met een regelmatige buurtmaaltijd, iets hierin kunnen betekenen. Het zou goed zijn als op dit vlak diaconie en het *coördinatieteam gemeentemaaltijd* samenwerken; de diaconie kan vanuit haar netwerk in de buurt mensen op het spoor komen en uitnodigen bij een buurtmaaltijd. We zouden kunnen doorgroeien naar een wekelijkse buurtmaaltijd.

4.3 Cluster 3: Nieuwe bestemmingen voor kerk of tuin, voor externe doelgroepen.

Dit cluster omvat twee vérstrekkende wensdoelen:

- ◊ In 2023 hebben we een (eet)café voor koffie en ontmoeting in de kerk aan de grachtkant. Door een uitbater. De kerk is daarbij open voor anderen, er worden themabijeenkomsten georganiseerd.
- ◊ In 2025 is de kgk-tuin een duurzame stadstuin gerund als sociale onderneming met lekkere koffie en massagestoelen voor zzp'ers.

De werkgroep voelde de positieve energie van deze suggesties en heeft een verkenning gedaan hoe kansrijk het zou kunnen zijn om een *coffee to go* in het portaal aan de gracht te maken, of de tuin in de middag open te stellen als buurttuin/stiltetuin, met eenvoudige kwaliteitsconsumpties en daarvoor de ingang aan de gracht te pimpen (groene gang met grote foto's en planten). We werden echt vrolijk bij het idee, maar ontdekten vele obstakels. Ook maakten we een snelle omgevingsanalyse: *Concurrentie met vergelijkbare voorzieningen in de omgeving*: Spiegelstraat en Kerkstraat hebben veel cafés, broodjes/soepwinkels. Onze voorlopige conclusies bespraken we met Jan van Duijn.

Advies van de werkgroep:

Om diverse redenen is het **niet haalbaar** om de tuin of een deel van de kerkzaal te herbestemmen voor een publieke functie. Belangrijke argumenten:

- Slecht te combineren met huidige verhuur; dus de keus zou zijn: óf verhuur zoals nu, óf meer publieke functie (die dan € 60.000 /jaar moet opbrengen, wat niet te verwachten is)
- Ruimtes moeilijk geschikt te maken; monumentenstatus van kerk en monumentale binnentuin staat ingrijpende aanpassingen in de weg'.

Zie bijlage 5

5. Verrassende bijvangst uit het verkenningsproces

Bij onze verkenning hebben we veel mensen gesproken; uit die gesprekken kwamen nog allerlei suggesties naar boven waarmee de Keizersgrachtkerk zich als relevante organisatie zou kunnen laten kennen in de context waarin we kerk zijn. Sommige lijken haalbaar – áls we er met elkaar voor kiezen. Rijp en groen:

- Met steun van de wijkraad wordt samenwerking met andere organisaties in de buurt verkend en worden netwerkcontacten onderhouden – met een open oog voor eventuele behoeften waarin we als kerk iets kunnen betekenen.
- Visie ontwikkelen op hoe wij ons willen laten kennen als verhuurder en als organisatie in de buurt
- Actief als kerk/geloofsgemeenschap onze vaste en onze grote huurders beter leren kennen (van Filomela tot Orkest 18^e Eeuw). B.v. 1x per jaar belegt de wijkraad (i.s.m. de koster) een feestelijke/inspirerende borrel voor onze huurders, waar genetwerkt kan worden en nieuwe contacten kunnen ontstaan, maar waar vrnl. de kerk zijn huurders goed leert kennen¹ - en andersom. Nodig daarvoor ook nabije burens uit (m.n. Italiaans instituut en Wijkcentrum d'Oude Stadt).
- Het portaal smool geven: dat mensen nieuwsgierig worden wat er achter zit. Informatief (met posters over bijzondere kerkzaal of filmpjes..) en/of verrassend, mooi : zet een kunstenaar aan het werk.

---

¹ Zodat belangrijke huurders die passen bij je 'missie' (zoals de charismatische roze vieringen dat waren) een band met ons hebben – dat helpt als er kapers op de kust zijn.

- De stilteplek in de kerk een reguliere rol en meer bekendheid geven, bv. door een dagdeel per week de kerk open te stellen (m.b.v. vrijwilligers) en daarover in wijkkrantjes te publiceren – en een bord op de stoep te zetten... enz.
- Organiseer een wandeling langs verschillende plekken in de buurt waaraan diezelfde organisaties ook participeren, en beurtelings gastheer en gast zijn. Zo draag je voor ieder bij aan buurtgevoel en contact. Dus eerst werken aan verbinding met de buurt, aan het ontwikkelen van plezier in het kennismaken. Dat is een traag proces, met diverse kleinere acties/activiteiten zoals kennismaken met de buurt. Niet starten met een grote verbouwing (lees: café).
- Eventueel: meedoen met Monumenten dag / Abraham Kuypergeschiedenis – gebruik de galerijen voor exposities (of eventueel werkplekken??). NB: ook hierbij zijn er praktische bezwaren (beperkte toegankelijkheid; niet onbeperkt toegankelijk tijdens verhuur voor Orkest en symposia).

Als de gemeente er voor kiest om 'Beziel engagement' levend te houden, dan zijn twee zaken behulpzaam:

- **2x per jaar is het een agendapunt op de wijkraad**
- **een werkgroepje met mensen van de beheercommissie, de diaconie, met de koster (en andere geïnteresseerden) werkt activiteiten uit en houdt het thema levend.**

Samenvatting:

We hebben in deze notitie zes adviezen en één overweging bij 8 wensdoelen geformuleerd – én we hebben bijvangst opgehaald: nieuwe suggesties (paragraaf 5). Vier wensdoelen lijken min of meer kansrijk, in de zin dat we er een concrete aanbeveling over hebben gedaan, die binnen afzienbare tijd kan worden gerealiseerd en met relatief bescheiden inspanning; daarnaast kwam uit onze verkenningsronde een extra suggestie naar voren die we hebben toegevoegd als aanbeveling. Het gaat om de volgende wensdoelen/suggesties:

1. Bezoek van scholen aan de Keizersgrachtkerk
2. Diaconaal samenwerken met andere kerken in de binnenstad en
3. Idem met maatschappelijke organisaties: Centrum/ Huis voor de Buurt/Buurtteams, de gebiedsmakelaar, seniorenclub 'De Tweede Uitleg' en bv buurtorganisatie 'Wetering-Verbetering'
4. Buurtmaaltijd (opbouw van 2x per jaar tot regelmatig), naast de maandelijkse gemeentemaaltijd
5. Een actieve relatie van het kerk(bestuur) met huurders (naast de inzet van de koster op dit gebied) en een fysiek zichtbaarder kerk aan de gracht (door het portaal 'smoel' te geven).

Herman Schalk stuurde een aantal vragen, die we hier als snelle checklist hanteren:

Wat zijn achterliggende gedachten en wensdoelen, voor zover te achterhalen?

- Het is niet gelukt die voor alle wensdoelen te achterhalen (de indieners waren onbekend)
- Van sommige waren de indieners bekend, of wilden mensen uit de Kgk meedenken; in die situaties zijn de volgende achterliggende gedachten leidend:
  - o delen van wat voor ons waardevol is en positief beeld creëren (kinderen laten kennis maken met de kerk)
  - o engagement verbinden aan de buurt – kerk zichtbaar in en betrokken op de context; voor punt 2 en 3 uit bovenstaande top 5 komt daarbij 'de liefde van God gestalte geven in de stad'. Dat hebben we uitgewerkt bij de betreffende wensdoelen en in een bijlage.
  - o engagement met huurders = oprechte belangstelling voor hun doelen en maatschappelijke opgaven/bijdragen

<p>Hoe zou de <i>gewenste situatie</i> eruit kunnen zien?</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Keizersgrachtkerk wordt herkend en gewaardeerd als plek van geloof en gemeenschap en als buurtgenoot gezien door bewoners en hulpverleners in de Weteringbuurt. De kerk staat niet meer met de rug naar de stad, maar kent de buurt en heeft er enkele relevante contactpersonen.
<p>Wat zijn <i>mogelijke nadelen</i> en hoe zouden die ondervangen kunnen worden?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle voorstellen tot een vorm van realisatie van deze wensdoelen vragen betrokkenheid van de gemeenschap van de Keizersgrachtkerk (en dus van de wijkraad), en menskracht uit de Kgk. <p><i>NB: Eigenlijk denken we niet dat dit echt een nadeel is . Het kan ook een vreugde zijn, samenbinden en energie geven....</i></p>
<p>Wat is er <i>nodig om dit van de grond te krijgen</i>?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodig is dat de KGK- gemeenschap ervoor kiest om zich te laten kennen als relevante buurtgenoot en helper, en vanuit wederkerigheid samen te werken. Paragraaf 3 over 'identiteit' is wezenlijk in dit opzicht. - Nodig is ook dat de wijkraad periodiek dit thema op de agenda zet en de mensen die er mee bezig zijn, bemoedigen. En een werkgroepje samenstelt: beheercommissie, diaconie, koster e.a. - Betrokkenheid en menskracht; creativiteit en onderzoekszin; energie en hoop – geloof misschien?
<p>Wat is er <i>nodig om het in stand te houden</i>?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regelmatige aandacht in/door de wijkraad; en menskracht; lange adem, actief relatiebeheer. - Daarnaast voor doel 2 en 3: het zal echt helpen als de PKA binnenstadskerken/-diaconie samen zorgden dat er ondersteuning komt van een diaconaal opbouwwerker (zoals in andere delen van de stad) – dat zal bijdragen aan echte verduurzaming. - En voor een eventuele doorstart van Hart op de Tong (niet in het rijtje kansrijk hierboven, maar toch de suggestie): naast eigenaarschap van een groep vrijwilligers en betrokkenheid van de hele KGK- gemeenschap: een creatieve pionier, die met pionierssubsidie van de PKA een mooie activiteit gaat draaien.

Bijlagen

1. **Clustering wensdoelen Lijn D: Maatschappelijke betrokkenheid / bezielde engagement**
2. **Notitie van Guido de Bruin bij wensdoel D1 : uitnodigen scholen**
3. **Contacten met migrantenkerken – waarom en hoe**
4. **4a. Ontwikkelen van een netwerk van relevante maatschappelijke organisaties**
4b. De diaconieën van de binnenstadskerken in relatie tot sociale vraagstukken binnenstad
5. **Realiseren van een caféplek in tuin of voorportaal is niet haalbaar**

Bijlage 1: Clustering wensdoelen Lijn D: Maatschappelijke betrokkenheid / beziel engagement

	Wensdoel	Nodig voor realisatie (kennis, mensen, geld, ...)
	Cluster 1: D1 + D3 + D9 Samenwerking spiritueel/cultureel	Opmerkingen gemaakt op 7 februari
D1	Eind 2023 hebben we minimaal 10 scholen uitgenodigd voor kennismaking met kerk en geloof.	Guido (werkt bij Verus) vragen mee te denken. Scholen inventariseren
D3	Er zijn regelmatig activiteiten en vieringen samen met mensen van andere religieuze groeperingen (andere kerken en andere religies).	Meer samenwerking met migrantenkerk en ander religies ook om diversiteit te bevorderen. Ook in vbg meer doen . Migrantenkerken in het centrum? In Gasthuis kerkten Ghanezen Netwerken gebruiken.
D9	We organiseren elk kwartaal een Hart op de Tong voor diverse doel- en leeftijdsgroepen.	Waarom is HodT gestopt?
	Cluster 2: D2 + D4 + D8: samenwerking sociaal	
D2	In 2025 hebben we met twee maatschappelijke organisaties in de buurt/de binnenstad een samenwerkingsrelatie. <i>Op 7 feb in sub-groepje besproken vanwege</i> - Verhoudingsgewijs makkelijk te organiseren - Helpt ook bij diversiteit - Meer geworteld in de stad worden - Niet wiel alleen uitvinden - Laten zien wat we in huis hebben - Elkaar inspireren	Voorbeeld M. Beeftinck: Odensehuis voor dementie WillemdZ nauw samengewerkt (huur/organist met muziek actv) = goed voorbeeld. Kerk heeft ruimte om 1,5 meter te houden. Welke org. in centrum zijn er? Inventariseren. Burgerinitiatieven zijn minder log dan de grote org. (zoals Combiwel). Kerk kan bijdrage geven in rouw (bijv nu met Corona). Paula Irik als bron gebruiken. Wat hebben we die ander org. te bieden? Dat goed in beeld hebben. In gesprek met andere organisaties om vraag/aanbod te bespreken. Doen wat we kunnen en leren wat we nog niet kunnen. Leger des Heils en Dokters vd Wereld hebben het druk. Zou je daar kunnen bijdragen. In welke netwerk van organisaties willen we opereren/bewegen?
D4	We hebben en krachtig diaconaal binnenstad overleg waarin diaconieën afstemmen met elkaar en met welzijnsorganisaties over hulpvragen in de binnenstad.	Diaconie Kkg is al bezig: 8 binnenstadskerken (4 PKA en 4 andere: Luthers, RK, Dominicus, Chr. ger. Amstelkerk) overleggen met mij. org. over samenwerking.
D8	We hebben een netwerk van 40 buurtbewoners die regelmatig naar onze maandelijkse maaltijden komen.	Netwerk opbouwen met Buurteams, Huis voor de buurt etc.
	Cluster D5 en D6: nieuwe bestemmingen gebouw en tuin, voor externe doelgroepen	
D5	In 2023 hebben we een (eet)café voor koffie en ontmoeting in de kerk aan de grachtkant. Door een uitbater. De kerk is daarbij open voor anderen , er worden themabijeenkomsten georganiseerd. <i>Op 7 februari besproken omdat het zo leuk lijkt en energie geeft.</i>	Business case uitwerken! Bestemmingsplan uitzoeken. Monumentenstatus. Samenwerking met vrijwilligers? Hoe blijft het van de kerk? Contact met architect/monumentenstatus/eetcafe bij elthetho bekijken als voorbeeld/ geen commerciële uitbater (maar ideëel). NB: Philadelphia is bij Elthetho alweer gestopt! Hoe verhoudt zich dat tot verhuur. Dat geld is nodig. Als orkest 18 ^e eeuw repeteert .../ Toegankelijkheid van de kerk vanuit café? Programma commissie om de programmering te maken (betaald?). Professionals van buiten de kerk. Veel concurrentie (school of Life – holy hub). Kunnen we de ruimte Kerkstraat 107 gebruiken?
D6	In 2025 is de kkg-tuin een duurzame stadstuin gerund als sociale onderneming met lekkere koffie en massagestoelen voor zzp'ers.	

Bijlage 2 Notitie van Guido de Bruin bij wensdoel D1 : uitnodigen scholen (in cluster 1, samenwerking spiritueel/cultureel

Proeven van geloof en kerk - door Guido de Bruin

Scholen welkom heten in de Keizersgrachtkerk

Bij de presentie van de kerk in de stad kunnen we ook denken aan de jongste generatie. Op welke manier komen basisschoolkinderen in aanraking met geloof en kerk-zijn, en wat zou de Keizersgrachtkerk daarin kunnen betekenen? We zouden hun in ieder geval een ervaring kunnen meegeven van wat geloven en kerk-zijn voor mensen betekent, ten dienste van hun eigen levensbeschouwelijke ontwikkeling.

Idee

Een programma ontwikkelen waarmee we leerlingen van basisscholen in de omgeving van de Keizersgrachtkerk kunnen ontvangen om hen te laten kennismaken met geloven en kerk-zijn. Kenmerken van zo'n programma: belevingsgericht, ontdekkend, spannend, interactief. O.a. vanuit de methodiek van theologiseren met kinderen is hiermee ervaring opgedaan.

Mogelijk belang voor de scholen

Kennismaking met levende religie kan voor basisscholen een waardevolle invulling zijn van de verplichte aandachtsgebieden geestelijke stromingen en burgerschapsvorming, en – voor christelijke scholen – van hun identiteit. Door een programma aan te bieden, ontzorgen we de scholen wat dat betreft.

Mogelijke stappen

1. Behoeftetepeiling bij enkele basisscholen in de omgeving: Hildebrand van Loon (is al contact mee i.v.m. hun jaarlijkse kerstviering in de KgK), De Kleine Reus, ASVO, Leonardo da Vinci, Cornelis Vrijschool, Schreuder, Nicolaas Maes, ...
2. Als er interesse is, op basis van de behoeftetepeiling een programma samenstellen voor de leeftijdsgroep die voor de scholen het meest interessant is.
3. Een pilot uitvoeren met leerlingen van één van de geïnteresseerde scholen.
4. Op basis van de pilot het programma bijstellen.
5. Alle geïnteresseerde scholen benaderen met het programma-aanbod.

Voorwaarden

- Beleidsmatig commitment
- Menskracht
- Expertise op dit gebied (o.a. bij (oud-)onderwijsmensen in eigen kring) en/of de mogelijkheid om externe expertise te betrekken
- Interesse bij scholen
- Zorgvuldige belangenafweging als schoolbezoeken 'concurreren' met betaalde verhuur van het kerkgebouw.

Bijlage 3 Contacten met migrantenkerken – waarom en hoe

Migrantenchristenen/ ongedocumenteerden zouden volgens Cor Ofman wel geïnteresseerd kunnen zijn in contact met de KGK omdat de theologie in de KGK minder recht toe recht aan is, omdat ze het op prijs stellen, als er belangstelling voor hun cultuur wordt betoond, en omdat m.n. de ongedocumenteerden ervaren hebben dat hier concreet geholpen wordt.

Motief voor ons zou kunnen zijn: verruiming van onze witte blik en dus meer besef van diversiteit.

Belangrijk is het dat de Keizersgrachtkerk zich realiseert dat een en ander duurzame aandacht vraagt.

Mogelijke partners met wie samenwerking/ uitwisseling interessant zou kunnen zijn:

- Samuel Lee, theoloog des vaderlands geweest, zeer open minded. Via hem is wellicht in contact te komen met gesprekspartners uit zijn gemeente.
Hij werkt in beide werelden. Hij is lid van het overwegend witte docentenkorps aan de theologische opleiding van de VU, tegelijkertijd heeft hij in Zuidoost een eigen academie opgericht waar migranten van over de hele wereld zich gratis kunnen verdiepen in mensenrechten, sociale wetenschappen en theologie - op academisch niveau. Hij leidt in datzelfde Amsterdamse stadsdeel een van de 150 migrantenkerken die Zuidoost rijk is en daarnaast is Samuel Lee al jaren lid van de Nationale Synode, een behoorlijk wit gezelschap dat het gesprek tussen gelovigen wil bevorderen.
- Perki: Indonesische protestanten, officieel aangesloten bij de PKN. Er is een gemeente in Zuid Oost in de Nieuwe stad.
- EBG: Surinaamse christenen, uit hernhuttertraditie, komen samen in de Koningskerk in de Watergraafsmeer. (wel grote kans dat je dan midden in de Johannes de Heer spiritualiteit terecht komt!)

Het zou mooi zijn als we het contact met een migrantenkerk kunnen vorm geven als samen de bijbel lezen met volle aandacht voor de culturele verschillen in lezen en begrijpen van de tekst. En dat dat kan uitmonden in het gezamenlijk voorbereiden van een kerkdienst (dat toch in het hart van de identiteit van de Keizersgrachtkerk zit). Dus: een groepje bestaande uit KGK'ers en mensen uit de migrantenkerk waarmee een relatie in opbouw is, die elkaar enkele keren ontmoeten rond een bijbeltekst: 'intercultureel bijbellezen'. Of je kiest een thema (bijvoorbeeld werken van barmhartigheid) en een KGK - groepje gaat daarover in gesprek met één of meer partners.

Omdat de culturen zo verschillen, zal er ook tijd (3 ontmoetingen lijkt een absoluut minimum) nodig zijn voor kennismaking en verheldering van culturele of geloofstradities. Eerste vraag is dus of een groepje zich aan zo'n proces zou willen committeren. Dan kun je contact zoeken met een voorganger en verkennen wat de mogelijkheden zijn.

Bijlage 4a. Ontwikkelen van een netwerk van relevante maatschappelijke organisaties
4b. De diaconieën van de binnenstadkerken in relatie tot sociale vraagstukken binnenstad
(Bij cluster samenwerking sociaal/cultureel)

4a. Ontwikkelen van een netwerk van relevante maatschappelijke organisaties

• **De binnenstadsdiaconieën hebben kennis gemaakt met Centram**

CentraM komt voort uit de Blankenbergstichting, de oudste (sinds 1871) niet-kerkelijke instelling voor armoedebestrijding. CentraM biedt informatie, advies en ondersteuning op verschillende terreinen:

- Geld (omgaan met geld, hulp bij schulden)
- Relatie & veilig thuis (steun bij problemen in relaties en gezin en huiselijk geweld)
- Gezondheid en zelfredzaamheid (zo lang mogelijk gezond en zelfstandig blijven)

In totaal kent CentraM 4500 cliënten/jaar, met complexe hulpvragen. In 2015 was 61% van de hulpvragen financieel; in 2020 76%. Corona heeft een enorme impact.

Inzet van vrijwilligers:

CentraM werkt met vrijwilligers die cliënten met geldproblemen langdurig kunnen ondersteunen bij het nakomen van afspraken met de schuldhulpverlener. Ook zijn vrijwilligers nodig voor het 'financieel café' (lotgenoten contact en leren je hulpvraag te formuleren i.p.v. zelf te rommelen) Achterliggend concept: schaarste is niet alleen iets materieels, het zit ook in je hoofd – en dat blokkeert oplossingen.

Voor ouderen zonder netwerk probeert CentraM 'bel-vrijwilligers' in te zetten. Zie ook: [Senioren & Mantelzorggids 2018-2019](#)

Gemeente Amsterdam heeft gekozen voor een andere organisatie van de maatschappelijk ondersteuning. Vanaf 1 april 2021 komt in iedere Amsterdamse buurt een buurtteam. De buurtteams in de binnenstad worden gevormd door CentraM, DOCK, Regenboog Groep, perMens en Emile Thuiszorg. *De buurtteams gaan werken vanuit de Huizen voor de buurt. Wijkdiaconieën zouden de buurtteams en netwerken in de buurt die in de Huizen voor de buurt verzameld zijn, kunnen benutten voor verkenning van eventuele diaconale inzet.*

• **De werkgroep maakte kennis met Het Wijkcentrum d'Oude Stadt**

Het Wijkcentrum is sinds 4 jaar een 'naaste buur': gevestigd op Kerkstraat 123 hs. Het is van en voor bewoners die het woon-, werk- en leefklimaat in hun buurt willen verbeteren. Het wijkcentrum bestaat sinds 25 -10- 1957, jarenlang met een ruime vestiging in de Doelenstraat – in die tijd werkte er ook nog betaalde krachten. Inmiddels is dit geheel een vrijwilligersorganisatie.

Hun ruimte staat ter beschikking voor bewonersgroepen en buurtinitiatieven. In een gesprek met 2 bestuursleden bleek dat zij zelf sinds 2015 bestuurslid zijn, maar erg zoekende naar hoe ze hun taak moeten vormgeven. Het wijkcentrum bestaat sinds de 70er jaren, maar na alle veranderingen hebben ze geen duidelijk contact met / draagvlak bij bewoners voor wie ze willen opkomen. Het wijkcentrum beslaat de hele binnenstad (behalve Jordaan en Oostelijke eilanden) en is verdeeld in 6 buurten die niet alle in het bestuur van het wijkcentrum vertegenwoordigd zijn (er zijn er nog maar 3 leden van de vroeger 21 over). In dit hele gebied zijn 3 door de gemeente gesubsidieerde Huizen van de Buurt met professionele krachten (Elandsgracht, Rechtboomssloot en Kleine Wittenburgerstraat 201) – alle drie onder bestuur van DOCK. De huidige bestuurders van het wijkcentrum zien hun taak meer in gemeenteopbouw en protest dan in welzijn, maar de gemeente ziet hen niet meer als een onderhandelingspartner. Het na hun protest terugdraaien van reclameborden met video's in de stad (mupi's ?) zien ze als een recent

illustratief wapenfeit. Tot 2021 is de huur van hun ruimte nog gesubsidieerd, maar de vraag is of dat in 2022 ook zo zal zijn.

Het gesprek met deze vrijwilligers bracht ons op het spoor van andere op buurtbewoners gerichte initiatieven in de buurt van de Kerk (de Weteringbuurt), zoals seniorenclub De Tweede Uitleg en de actiegroep (?) Wetering-Verbetering.

4b. De diaconieën van de binnenstadskerken in relatie tot sociale vraagstukken binnenstad

Verkenning van sociale problematiek in de binnenstad. Wat weten/kennen de binnenstadsdiaconieën ervan en hoe zijn ze eventueel betrokken?

- Armoede en eenzaamheid:
  - De *Dominicus* belegde een diaconale avond met het Leger des Heils
  - Op dit moment ligt veel kerkelijk werk stil door corona
  - Anna heeft een ontmoeting geregeld met Else de Wit, directeur van Centram (welzijnsorganisatie in centrum).
  - Schuldhelpverlening: wordt in het centrum o.a. georganiseerd door De Regenboog; goede trainingen voor vrijwilligers.
  - Voedselbank Centrumoud-west: uitgiftepunt Herengracht gesloten; uitgiftepost Marnixstraat. Westerkerk, Nicolaasparochie, Noorderkerk, Oude Kerk en Keizersgrachtkerk vormen de stichting Steun Voedselbank centrum-oudwest. Leden Westerkerk helpen bij uitgifte pakketten. Binnenstadskerken houden speciale collectes en inzamelacties.
- Verslaving
  - Kruispost (OZ100) – Oude Kerk is betrokken bij Kruispost en bij de Medicijnpot (NB: ook voor ongedocumenteerden en daklozen zonder verslaving)
  - Drugspastoraat is nog altijd actief in de binnenstad
  - De ELG steunt het project De Chemsexdialogen. Voor 2^e fase zijn sponsors nodig. . Zouden kerken kunnen helpen bij het gat ná verslaving?
- Prostituees:
  - Klassiek werkveld voor het Leger des Heils
  - Oude Kerk, Nicolaaskerk brengen traditioneel Sinterklaas presentjes bij de prostituees op de Wallen (dit jaar heeft de Waalse kerk zich aangesloten)
  - Noorderkerk gaat samenwerken met Tot heil des Volks : een vestiging van Second Step (ex-prostituees) in een ruimte van de Noorderkerk : verkooppunt van eigen merk kleding
  - De Prot. Diaconie werkt samen met Not for Sale: ex-prostituees krijgen een werkervaringsplaats bij Dignita voor 3 jaar, met baangarantie (ROC-certificaten). Belangrijk motto: Don't exploite the exploitees.
- Illegaliteit – we kennen geen specifieke binnenstads-projecten. In algemene zin:
  - Ongedocumenteerden met asielverzoek: dagopvang en hulp bij Wereldhuis (Prot. Diaconie), 3-maands-opvang bij Lutherse diaconie en individuele hulpverlening door Keizersgrachtkerk
  - Illegale arbeidsmigranten: corona heeft een einde gemaakt aan hun illegale werk. Gianni da Costa (Prot. Diaconie) vraagt aandacht voor de grote groep Brazilianen.
  - Er is prostitutie gerelateerde illegaliteit in de binnenstad
  - Er is ('hard core') criminele illegaliteit in de binnenstad.

Bijlage 5 Realiseren van een caféplek in tuin of voorportaal is niet haalbaar

Na een korte 'buurtschouw' en een gesprek met Jan van Duijn concluderen we dat niet realiseerbaar zijn.

Hoofdargumenten:

- Aanvullend op de huidige verhuur kan niet: we zitten al aan de maximaal toelaatbare omzet voor exploitatie die door de belastingdienst is toegestaan.
- Tuinzaal is gemiddeld 3 dagen in de week verhuurd (symposia, vergaderingen, repetities). Die huurders vinden het niet fijn als de tuin publiek toegankelijk is.
- We zien het niet voor ons dat we zo'n publieke plek zo goed zouden kunnen exploiteren dat er jaarlijks €80.000 opbrengst is (om onze begroting rond te krijgen)
- Monumentenzorg verbiedt alle eventuele ingrijpende veranderingen aan tuin en de achtergevel (ivm de optie om buurttuin/stilteplek winterproof te maken)
- Externe uitbater is niet realistisch gezien ervaringen elders in de PKA
- uitbater niet realistisch gezien het feit dat er weinig loop is op de gracht
- de trappen in het voorportaal aan de trap zijn karakteristiek – misschien geeft het een rustieke entourage voor degenen die daar oog voor heeft. Maar ze vormen ook een barrière.
- Zit de buurt hierop te wachten? Er is al veel kleine horeca in de buurt.
- Waarom zou de KGK dit willen? Wederkerigheid, een wederzijds kennen is een belangrijke voorwaarde. verbinding tussen gebouw en buurt